

RADIO VERONICA

DETAILS BLIJVEN ALTIJD BOVEN WATER KOMEN

Als we kijken naar de vroege dagen van Radio Veronica en 'De Veronica Sage' geschreven door Gerth van Zanten lezen, dan worden we met een prachtig verhaal vol avonturiers verrast. Terecht dan ook dat we, destijds na het aanschaffen, dit boekwerk koesterden en met regelmaat terugpakten om te herlezen. In mijn boekenkast staan twee exemplaren, waarvan één exemplaar geheel uiteen is gevallen. Maar als ik het boekwerkje 42 jaar na dato andermaal goed lees, valt het me op dat het verhaal nog steeds prachtig is maar dat de auteur weinig met exacte datums is gekomen, als het gaat om de geschiedschrijving.

De eerste vergadering van een aantal personen, verbonden binnen een bond van Vrije Radio Handelaren, vond plaats op 15 oktober 1959 in Hotel Krasnapolsky in Amsterdam, vier dagen later, op 19 oktober gevolgd door een tweede vergadering. Op de eerste vergadering, aldus Van Zanten, werden er ongeveer 20 personen verwacht, hoewel op geen enkele wijze is terug te vinden hoeveel mensen er inderdaad aanwezig waren. Deze vergadering had als laatste punt op de agenda het komen tot oprichting van een vrije radio station onder de naam V.R.O.N., dat stond voor Vrije Radio Omroep Nederland. Op 19 oktober kwam men andermaal bijeen in Amsterdam waar de plannen voor oprichting van de Vereniging van Handelaren en het eventueel starten van een radiostation andermaal werden besproken. Van Zanthen in zijn boek: 'Na heen en weer gepraat bleek dat negentien personen bereid waren vijfduizend gulden te storten, zodat het streefbedrag van bijna een ton bijna was bereikt.'

Men dacht met een bedrag van rond de honderdduizend gulden inderdaad genoeg te hebben een schip aan te schaffen en in te richten. Bep Slootmans, één van de initiators binnen het project, stelde tijdens deze vergadering dat er al drie schepen waren aangeboden en dat de maandelijkse kosten ongeveer 30.000 gulden werden geschat, inclusief 8 bemanningsleden. Hieruit valt te concluderen dat men in eerste instantie overwoog een schip, inclusief bemanning, te huren in plaats van de aanschaf van een redelijk uitgerust schip. Uiteraard is het alom bekend dat het voormalige lichtschip Borkum Riff eind 1959 werd aangeschaft en uitgerust in de haven van het toenmalige West Duitse Emden. Op geen enkele wijze werd meer informatie gegeven over de drie schepen.

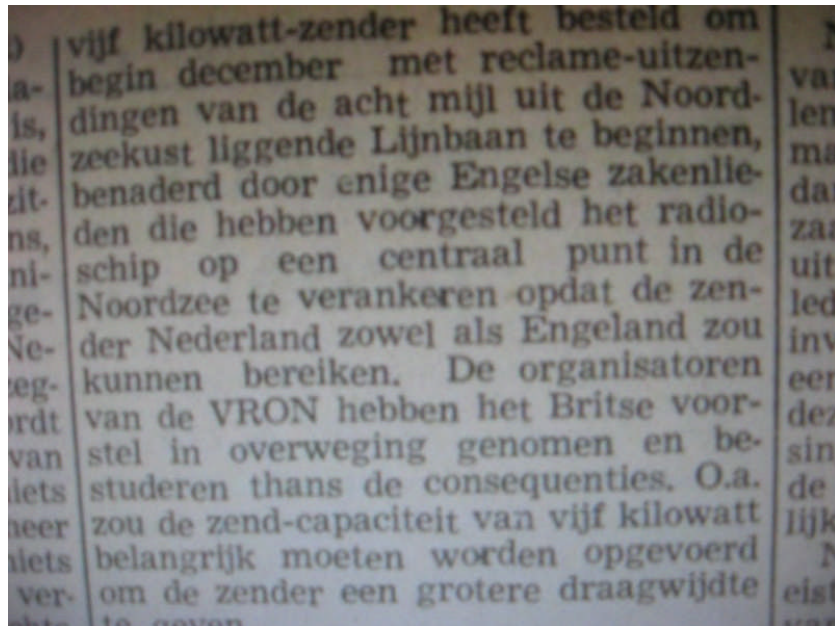
Wat echter niet is terug te vinden in 'de Veronica Sage' en ook niet in andere publicaties die in de loop der afgelopen vier decennia in boekvorm over de geschiedenis van Radio Veronica zijn verschenen, is dat er nog een derde en vierde belangrijke vergadering plaats vond, alvorens daadwerkelijk op zoek werd gegaan naar een geschikt schip en een plek om deze ergens uit te rusten. De derde vergadering vond plaats op 25 oktober 1959, waarbij zowel onrust onder de aanwezigen ontstond als wel een naam van een schip werd genoemd, dat uiteindelijk nooit is gehuurd dan wel gekocht door de V.R.O.N.. Recentelijk vond ik een tweetal artikelen in het digitale archief van de Koninklijke Bibliotheek. Laten we eens kijken wat het Nieuwsblad van het Noorden meldde op 26

oktober van dat jaar onder de kop: 'Vrije radiohandelaren voelen niets voor piratenzender.' In de bond van Vrije Radio Handelaren, die nauwelijks tien dagen oud is, doet zich reeds een stroming voor die de voorzitter wil uitstoten. De voorzitter is L.M.Ph.M. Slotmans en tevens de initiatiefnemer en de organisator van de donderdagavond opgerichte V.R.O.N.. Enige leden van de Bond zeggen nu: "De naam van de bond wordt misbruikt door de wilde plannen van de piratenzender. Wij voelen niets voor een tweede Lutine".

Schrottverwertung G. m. b. H.	
INDUSTRIEABBROCHE - SCHIFFSVERSCHROTTUNGEN - NUTZEISEN - METALLE	
Emden (Ostfriesland) Nesserlander Straße 72 · Telefon 3611/12	
Firma Vrije Radio Omroep Nederland NV. <u>A m s t e r d a m / Holland</u> Kaisers Gracht 16	Bankkonten: Commerzbank AG, Emden Volksbank, Emden Postsparkonto: Köln 112261 Wägeladungen: Anschlagplatz Hansastr. Emden Lager u. Betriebe: Emden, Nesserlander Str. 72
Ihr Zeichen	Ihre Nachricht
Unser Zeichen	F. Ⓜ EMDEN, den 9.12.59
Betrifft: <u>Buchhaltung.</u>	
<p>Wir erhalten Ihre zwei Zahlungen in Gesamthöhe von DM. 68.910,55. Die Commerzbank in Emden belastete uns mit Bearbeitungsgebühren in Höhe von DM. 89,45. Wir bitten höflichst um Erstattung dieses Betrages.</p> <p style="text-align: right;">Hochachtungsvoll ! Schrottverwertung G.m.b.H. Emden, Nesserlander Str. 72</p>	

Slotmans gaf zijn mening aan de over – niet bij name genoemde – Amsterdamse correspondent door direct te ontkennen dat de opgerichte bond V.R.O.N. iets te maken had met de Bond van Vrije Radio Handelaren: "Het enige verband tussen beide instanties is slechts, dat de twintig aandeelhouders van de V.R.O.N. allen ook lid zijn van de Bond van Vrije Radio Handelaren." In de verslaggeving over de vergadering komt echter – zeer opmerkelijk – de naam voor van een door de V.R.O.N. 'al gecharterd' schip voor.

'Inmiddels is de V.R.O.N., die de coaster Lijnbaan heeft gecharterd en een vijf kilowatt zender heeft besteld om begin december met reclame-uitzendingen van de acht mijl uit de Noordzeekust liggende Lijnbaan te beginnen, benaderd door enige Engelse zakenlieden die hebben voorgesteld het radioschip op een centraal punt in de Noordzee te verankeren opdat de zender zowel Nederland als Engeland zal kunnen bereiken.'

Verder werd het artikel afgesloten met de mededeling dat de organisatoren achter de V.R.O.N. het Britse voorstel in overweging hadden genomen en de eventuele consequenties daarvan zouden bestuderen. Ondermeer zou de uitzendcapaciteit van vijf kilowatt aanmerkelijk verhoogd dienen te worden om deze een bredere reikwijdte te geven zodat het in beide landen redelijk ontvangbaar zou worden. Nooit eerder heb ik de naam van het eventuele zendschip gelezen en kan rustig stellen dat het waarschijnlijk één van de weinige keren is geweest dat de naam voorbij kwam. Vreemd genoeg, na contact met Juul Geleick, archivaris van de Stichting Norderney, was de naam van het schip hem ook niet bekend. Niet veel later kwam, uit een recent door de Stichting verworven deelarchief, een artikel tevoorschijn uit het Parool van 30 oktober 1959.

Ondermeer werd een eventuele start van het project bekend gemaakt: 'Het is de bedoeling voor Sinterklaas in de lucht te komen als een soort van surprise.' De mededeling was aan het Parool gedaan vanuit de groep van 20 personen, die de avond ervoor, dus op 29 oktober, op een besloten vergadering in Amsterdam bijeen was geweest. Anno 2011 wordt iets dergelijks omschreven als dat een bepaalde, op de vergadering aanwezige, persoon naar buiten toe heeft gelekt. Ook meldde het Parool in voornoemd artikel dat de aandeelhouders en initiatiefnemers op de vergadering de plannen uiteindelijk goed hadden gekeurd tot oprichting van de V.R.O.N.. Dus kan worden gesteld dat uiteindelijk op de vierde vergadering van aandeelhouders, gehouden op 29 oktober 1959 in Hotel Krasnapolsky in Amsterdam, tot goedkeuring was gekomen tot de oprichting van een radiostation.

... kumerneer ...

Parool 2-10-59

Kees Manders leidt V.R.O.N.

(Van onze radioredactie)

AMSTERDAM, vrijdag. — „Het is de bedoeling vóór Sinterklaas in de lucht te komen. Bij wijze van surprise.” Dit deelde men ons vanmorgen mede van de zijde van de Vrije Radio Omroep Nederland (VRON) waarvan de twintig aandeelhouders gisteravond in besloten vergadering bijeen kwamen in Krasnapolsky, waar zij de reeds door de initiatiefnemers verrichte werkzaamheden volledig goedkeurden.

Een nieuwtje was gisteravond het feit dat er tegenover de pers verklaringen werden afgelegd door de heer Kees Manders die bij de VRON nu belast is met de artistieke leiding en met de publiciteit. Hij vertelde dat het schip de Lijnbaan inderdaad zal gaan varen onder Panamese vlag en dat de omroepinrichting zich bovendien voorneemt op de frequentie-modulatie-golf te zenden.

Volgens de heer Manders zijn onderhandelingen gaande met de BUMA (het bureau voor muzikanteursrecht) en zal de VRON binnenkort de Nederlandse regering vragen om zendtijd en om toewijzing van een golflengte. De juridische adviseur van de VRON deelde nog mede dat statuten van de N.V. door een Amsterdamse notaris zijn opgesteld en dat een aanvraag voor oprichting van de N.V. aan het ministerie van justitie zal worden gezonden.

Het bericht in Het Parool bracht nog een aantal opmerkelijke ‘nieuwtjes’, want de pers was – ondanks dat het een besloten vergadering betrof – toch geïnformeerd over diverse ontwikkelingen betreffende het toekomstige radioproject. Zo vermeldde men dat ene Kees Manders was benoemd tot artistiek leider en perswoordvoerder en deze de pers ter woord had gestaan met ondermeer de verklaring dat het gekozen schip, de Lijnbaan, zou gaan varen onder de Panamese vlag en dat de omroep in oprichting zich voornam op ‘de frequentiemodulatie golf’ te gaan uitzenden. Ook werd vermeld dat er onderhandelingen waren opgestart met de BUMA, aangaande de muziekrechten. Tot slot werd er gemeld dat werd overwogen de Nederlandse regering te vragen om een zendtijdvergunning, evenals een officiële vergunning.

In de Veronica Sage werd door Gerth van Zanten de opmerking omtrent ‘Sinterklaas’ ook genoemd, waarbij hij stelde: ‘Manders was in allerijl aangesteld als artistiek leider, nadat hij zich telefonisch had gemeld bij Max Lewin’. Lewin was ook één van de eerste initiatiefnemers van het project. Voorzitter Bep Sloodmans zou later verklaren aan van Zanten: “De man was nou net wat we niet moesten hebben.” Het zou trouwens niet lang duren alvorens Kees Manders, een in die tijd niet alleen bekend persoon uit de amusementswereld, maar tevens eigenaar en exploitant van tal van uitgaansmogelijkheden gevestigd op het Thorbeckeplein in Amsterdam, terug zou treden uit de V.R.O.N.. Van Zanten: ‘Eind oktober 1959 stond hij de pers nog enthousiast ter woord als perschef van de V.R.O.N., maar de Sinterklaas surprise, die hij had aangekondigd, zou hij in die hoedanigheid niet meer meemaken want begin november nam hij ontslag.’

Kees en vrouw Rika

Ook recentelijk opgedoken uit archief van het Nieuwsblad van het Noorden is een bericht van 5 november 1959, waarin wordt vermeld dat 'eergisteren Kees Manders – één der aspirant aandeelhouders – besloten heeft zich terug te trekken, omdat hij van oordeel is dat er te veel dilettanten in de leiding zitten'. Dezelfde dag bracht: 'De Friese Koerier' ook een kort artikel betreffende het genomen ontslag, waarin Manders stelde: 'Er maken noch technisch noch artistieke mensen van de V.R.O.N. uit'. Volgens het artikel had Manders zelf een werkschema samengesteld voor de opzet van de V.R.O.N., waarbij hij had geconcludeerd dat er minimaal een startkapitaal nodig was van een half miljoen gulden ter voorbereiding van en tevens voor het runnen van het radiostation gedurende de eerste vijf maanden van haar bestaan. Hij ging dus niet akkoord met het minimale startbedrag van een ton en werd, toen hij zijn ongenoegen daarover uitsprak, geadviseerd op te stappen als hij geen vertrouwen had in de rest van de aandeelhouders en hun plannen.

Uit het archief van de Stichting Norderney is – via het deelarchief 'Flip Krant' een officieel persbericht tevoorschijn gekomen dat gedateerd is op 12 november van het betreffende jaar en waarin de ontslagname door Manders wordt vermeld. In het persbericht wordt tevens voor de eerste keer officieel gemeld dat het lichtschip Borkum Riff is aangekocht om te worden verbouwd tot zendschip. Uit documenten blijkt dat op 9 december 1959 bij de Schrottverwerkung GmbH in Emden een bedrag, via een bankoverschrijving, is binnengekomen ter hoogte van f 68.910,55 als zijnde de aanschaf van de Borkum Riff.

Opmerkelijk is, dat via het betreffende persbericht, veel informatie naar voren komt die meer dan vijftig jaar lang niet officieel werd gepubliceerd. Zo valt ondermeer te lezen dat de Borkum Riff op de werf van de firma Cassens in Emden lag om te worden geschilderd. 'De salon, hutten en de messrooms worden in oude luister hersteld'. Ook

werd er vermeld dat het schip allrisk was verzekerd bij Phillipsens en Co. in Amsterdam en dat het in de vaart zou worden gehouden onder commando van kapitein J.J. 't Gilde. Opmerkelijk zoals er werd gesproken over 'in de vaart houden', immers het betrof hier een lichtschip dat niet over een motor beschikte.

Er werd in het persbericht een voorwaarde gesteld inzake het commandoschap van de kapitein. Dit zou niet plaatsvinden, indien het Ministerie van Verkeer en Waterstaat aan de V.R.O.N. een zendvergunning zou verstrekken. Uiteraard zou er dan in de wijze en plaats van uitzending een wijziging zijn gekomen. Naast berichtgeving inzake de

Inmiddels zijn met algemene stemmen de heren L.M.Ph.M. Slootmans te Blaricum en de heer H. Oswald te Amsterdam gekozen tot respectievelijk financiële directeur en technisch directeur, terwijl de exploitatie van de zendtijd voor Nederland werd toevertrouwd aan de Reclame Exploitatie Maatschappij Koraal te Den Haag, voor België en Luxemburg aan Interradio te Brussel. Er zal op voorschotbasis een uitwisseling van amusementsprogramma's plaatsvinden met Radio Mercur te Kopenhagen (op Zee) en met Radio Europa I te Strassburg. Met Radio Luxemburg is men hierover nog in onderhandeling. Als adviseur voor antennes en zend-technische aangelegenheden wordt Dr. Dümpke te Rheydt aangezocht.

samenstelling van de eerste directie van de V.R.O.N., Slootmans uit Blaricum financieel directeur en Oswald uit Amsterdam als technisch directeur, werd in het persbericht ook melding gemaakt over hoe men de exploitatie van de zendtijd wenste te regelen. Voor Nederland ging men in zee met de Reclame Exploitatie Maatschappij Koraal uit Den Haag, voor België en Luxemburg had men samenwerking gezocht met Interradio te Brussel.

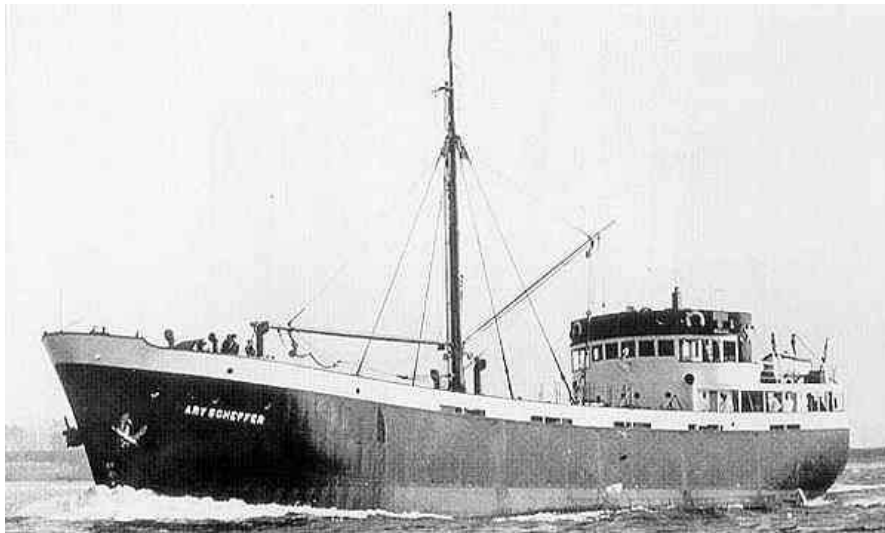
Het is alom bekend dat de vrije radio handelaren de V.R.O.N. hadden opgericht naar voorbeeld van het Scandinavische station Radio Mercur. In het persbericht van 12 november 1959 werd dan ook bekend gemaakt dat op voorschotbasis een uitwisseling van amusementsprogramma's zou gaan plaats vinden. Dit met 'Radio Mercur te Kopenhagen (op zee) en met Radio Europe 1 te Strassburg'. Inzake Radio Luxemburg werd gesteld dat men met deze organisatie nog in onderhandeling was voor soortgelijke uitwisseling van programma's. Ook werd de naam genoemd van een zend technisch adviseur, die was aangezocht: Dr. Dümpke te Rheydt.

Terugkomend op de problemen, die zich met Kees Manders hadden voorgedaan, werd in het persbericht het volgende naar buiten gebracht: 'De kwestie K. Manders heeft zich als volgt gedragen. De heer Manders werd door de directie van de V.R.O.N. verzocht een vergadering bij te wonen en daar bij wijze van proef een door de directie opgestelde perscommuniqué voor te lezen. Op eigen gezag heeft de heer M. daarna een uitvoeringsschema opgesteld en dit onder de aandeelhouders van de V.R.O.N. uitgedeeld. Een schema dat in alle opzichten niets met de werkelijke stand van zaken te maken had.

Het werd dan ook door de vergadering met algemene stemmen verworpen, waarna de heer M. verzocht werd de vergadering te verlaten. Hoewel voor de aanvang der vergadering een ieder verzocht werd – dus ook de heer M. – alle ter tafel gebrachte feiten en gegevens als vertrouwelijk te beschouwen, is gebleken dat de heer Manders dit vertrouwen heeft beschaamd. Bovendien is komen vast te staan dat de heer M. onjuiste en tendentieuze berichten aan de pers heeft verstrekt. Eén en ander heeft als gevolg gehad, dat de V.R.O.N. op geen enkele wijze van de diensten van de heer Manders gebruik zal maken.’

Slechts elf jaar later zou Kees Manders op een soortgelijke wijze proberen binnen te treden in de organisatie achter de zeezender Radio Nordsee International, waar hij even snel door de directie weer op een zijspoor werd gezet toen hij zich in de geschreven pers veel belangrijker voordeed dan hij in werkelijkheid was.

Tenslotte even terug naar het schip de Lijnbaan. In de scheepvaartarchieven is terug te vinden dat het vrachtschip ‘Lijnbaan’ haar naam kreeg in 1955. In werkelijkheid werd het vrachtschip opgeleverd in 1938 als de MS Ary Scheffer, eigendom van rederij De Noord in Albasserdam. Tien jaar later kwam het schip in handen van F. Alberts en C. de Jongh, een rederij uit Amsterdam, later verenigd in Havre Boot, een Commanditaire Vennootschap uit Rotterdam, waarbij het schip in 1955 een naamsverandering onderging in ‘De Lijnbaan’. Het schip was 400 brt.

De coaster Ary Scheffer

Tot zendschip zou het echter niet komen en in 1963 werd de Lijnbaan verkocht en omgedoopt tot Agia Thalssa AGI en kwam het in eigendom van Nicolas Demenegis en George Valakas uit Piraeus, en ging het onder Griekse vlag op vaart. In 1967 kreeg het schip andermaal een andere naam, MV Kelli. Lang zou het niet meer in de vaart zijn want op 9 december 1968 sloeg het schip tijdens het laden om en zonk het in St. George's Bay.

Bronnen:

Archief Flip Krant

Friese Koerier 1959

Koninklijke Bibliotheek Den Haag

Nieuwsblad van het Noorden Jaargang 72, 1959

Parool, 1959

Stichting Nordeney

Veronica Sage, door Gerth van Zanten, Teleboek, Amsterdam, 1968

www.groningerkustvaart.nl